

<i>A tantárgy címe</i> TÁRSADALMI STRUKTÚRA ÉS MOBILITÁS 1	<i>A tantárgy kódja</i> BBNSZO8000	<i>Félév</i> 1
<i>A tantárgy típusa</i> ELŐADÁS	<i>Óraszám</i> 2	<i>Kreditek száma</i>

Tantárgy célja:

A félév során a hallgatók áttekintést kapnak a nemzetközi struktúrakutatások konceptuális alapjairól, a különböző irányzatok által kimunkált elméletekről és a legjelentősebb hazai kutatási eredményekről. A struktúrakutatások módszertani vonatkozásait a kurzus addig a mélységig tárgyalja, ameddig szükséges a bemutatásra kerülő elemzések gondolatmenetének és eredményeinek értelmezéséhez.

A bevezető előadások tisztázzák a témasík lehetséges kutatási fókuszait, a társadalmi struktúra, rétegződés és egyenlőtlenség problémakör alapfogalmait. Ezt követi a különböző kutatási irányzatok koncepcióinak ismertetése, különös tekintettel a struktúra dinamikus és statikus felfogásainak kritikai szemléletű bemutatására. Azonosítjuk a különböző struktúra és rétegződésmoделlek társadalomelméleti hátterét, a különböző iskolák érvelésének központi elemeit. Külön alkalmat szentelünk az értékrendszer és a szocializációs mechanizmusok strukturális stabilitásában és változásban betöltött szerepének bemutatására.

A kurzus hangsúlyos témaköre a magyar struktúrakutatások története és a legnagyobb hatású empirikus vizsgálatok. Kiemelt figyelmet szentelünk azon kutatásoknak, amelyek - a két világháború közötti időszaktól napjainkig - a társadalomszerkezet hazai sajátosságait illetve a struktúra változásainak hazai sajátosságait vizsgálták.

A kurzuszáró alkalmakat a jelenkori nemzetközi struktúrakutatások útkeresési törekvéseinek szenteljük, kitérve a legutóbbi idők hazai társadalmi változásai nyomán előállt kutatási kérdésekre és a felmerülő elméleti és módszertani kihívásokra is.

Oktató:

Dr Ferencz Magdolna Ph.D

Fogadó óra: Előzetes időpont egyeztetéssel
Szerda 16.30 – 17.30

A tantárgy leírása:

Sorszám	Témakör	Óraszám
1	A kurzus célja, felépítése és követelményei A struktúrakutatások kiinduló kérdései	2
2	A társadalmi nagycsoportok megkülönböztetése Alapfogalmak és terminológiai eltérések a különböző irányzatokban	2
3	Státusz, státuszcsoporthoz, a társadalmi struktúra kikristályosodása Látens vs. manifeszt nagycsoportok	2
4	Társadalomszerkezet - Szocializációs mechanizmusok - Értékrendszer	2
5	Társadalmi egyenlőtlenség Az egyenlőtlenség felfogások társadalomelméleti háttere	2
6	A rétegződés két alapmodellje Szintézistörekvések	2
7	Hazai elméleti modellek és főbb vizsgálati eredmények a két világháború közötti időszaktól a hetvenes évekig	2
8	A múlt század nyolcvanas éveinek hazai elméleti modelljei és vizsgálati eredményei	2
9	Struktúra és rétegződéskutatások a rendszerváltást követően	2

10	Makro- és mikro-szintű viszonyok összekapcsolása: hálózati paradigma	2
11	A jelenkori társadalmi struktúra(k)ról – új kihívások és viták Összegzés Szempontok a szóbeli vizsgára való felkészüléshez	2
12	A kurzus célja, felépítése és követelményei A struktúrakutatások kiinduló kérdései	2

Értékelés, követelmények:

Az elsajátított tudásanyag értékelésére írásbeli vizsga szolgál. A vizsga sikeres teljesítéséhez elengedhetetlen mind az előadásokon elhangzottak mind pedig a kötelező irodalomban foglaltak ismerete.

Kötelező irodalom:

Angelusz, R. (2000) *Rétegződés és láthatóság*. In Angelusz Róbert: *A láthatóság görbe tükrői*. Társadalomoptikai tanulmányok. Budapest, Új Mandátum, 2000. 39–58. vagy
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch07s03.html#ftn.id618766

Beck, U. (1997) *Túl renden és osztályon?* in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 418-468. o. vagy:
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch07.html#ftn.id601833

Davis, K - Moore, W. (1997) *A rétegződés néhány elve*. in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*, Új Mandátum Kiadó, Budapest. 10-23. o. vagy:
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch02s02.html#ftn.id514581

Ferge, Zs. (2002) *Struktúra és egyenlőtlenségek a régi államszocializmusban és az újkapitalizmusban*. in: *Szociológiai Szemle* 2002/4. vagy
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch05s03.html#ftn.id566116

Kolosi, T. (2000) *A terhes babapiskóta*. Osiris Kiadó, Budapest. 48-61. o.

Kolosi, T. – Keller, T. (2010): *Kikristályosodó társadalomszerkezet*. In: Kolosi, T.–Tóth I. Gy. (Szerk): *Társadalmi riport 2010*. TÁRKI, Budapest. 105–138.

Lin, N. (1997) *Társadalmi erőforrások és társadalmi mobilitás*. in: Angelusz, R. (szerk) *A társadalmi rétegződés komponensei*, Új Mandátum Kiadó, Budapest. 383-416. o. vagy: Angelusz, R. – Tardos, R. (szerk.): *Társadalmak rejtett hálózata*. MKI, Budapest, 1991. 23–49. old. vagy
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch06s04.html#ftn.id586925

Kolosi, T. (1987) *Tagolt társadalom*. Gondolat Kiadó, Budapest. 27-123. vagy
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch05s02.html

Parsons, T. (1997) *A társadalmi rétegződés elméletének átdolgozott analitikus megközelítése*. in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 80-135. o. vagy
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch02.html#ftn.id506954

Tumin, M. (1997) *A rétegződés néhány elve: kritikai elemzés*. in: Angelusz, R. (szerk): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 80-137. o. vagy:
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Ge_cser_Otto/ch02s03.html